

Silvervatten lovar mycket – Vilken är sanningen?

Riitta Vuorela / Skriven 22.11.2017 / Publicerad 24.11.2017

På internet marknadsförs silvervatten mot många besvär – till och med för behandling och förebyggande av kroniska sjukdomar. Konsumenterna har tagit löftena till sig och använder produkten också i strid med rekommendationerna.

Silvervatten har funnit sin väg till många finländska hem. Personer som använder produkten berättar på internet och i sociala medier att de använder den för att förhindra eller behandla sjukdomar och besvär. Många struntar blankt i myndigheternas rekommendationer och använder silvervatten också invärtes, även om silvervatten enligt EU-förordningen inte är något livsmedel och inte ska avnjutas invärtes.

Överläkare **Päivi Ruokoniemi** vid Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea är orolig över fenomenet.

– Man tar alltid en risk om man börjar behandla en sjukdom med ett preparat som inte är ett läkemedel införskaffat via en laglig distributionskanal för läkemedel. Det finns inga tillförlitliga bevis på att silver skulle ha några positiva hälsoeffekter. Däremot finns det starka forskningsbevis på de skadliga konsekvenserna.

– Silver är inte heller ett spårämne och människokroppen behöver det inte.

Istället för att förebygga eller behandla sjukdomar har silver en hämmande inverkan på mikrotillväxten och används därför utvärtes bland annat i vissa sårvårdsprodukter.

Invärtes bruk av silvervatten har skadeverkningar

Vid invärtes bruk upptas silver i kroppen och ansamlas i organen. I stora portioner försvagar det organens funktion och medför skadeverkningar. Silver ansamlas relativt lätt i kroppen, för dess halveringstid är uppskattningsvis 50 dygn.

– Vid djurförsök har det konstaterats att silver vid invärtes bruk ansamlas särskilt i magsäcken och tarmarna, men också i andra organ, såsom levern och njurarna – och till och med i hjärnan, sammanfattar Ruokoniemi.

Den synligaste skadeverkningen av att silver ansamlas i kroppen är argyria. Då blir huden blågrå. Missfärgningen är bestående, även om personen slutar använda silvervatten.

Vid djurförsök har det också rapporterats om förgiftningssymptom, såsom dödsfall, viktnedgång, passivitet, förändringar i halterna av signalsubstanser i hjärnan, förändringar i leverenzymerna, hjärtförstoring, immunologiska effekter och förändrade blodvärden.

Läkemedelspreparat kommer ut på marknaden via sträng förhandstillsyn

Läkemedel kommer till försäljning först efter en sträng förhandstillsyn. Fimea utvärderar alla läkemedelspreparat för vilka det ansöks om försäljningstillstånd, så att de läkemedel som kommer ut på marknaden uppfyller alla krav.

– Endast via en laglig distributionskanal för läkemedel kan man få läkemedel vars effekt, säkerhet och kvalitet har säkerställts av en myndighet, berättar Ruokoniemi.

Konsumenten tar alltid en risk när hen använder preparat som har införskaffats utanför distributionskanalen för läkemedel och vilkas kvalitet och verkningar inte kan säkerställas.

– Risken ökar ytterligare om sådana preparat används på ett annat sätt än det som anges i varudeklarationen. Om till exempel en vätska i en flaska är avsedd endast för utvärtes bruk, ska den aldrig användas invärtes.

På internet finns en hel del otillförlitlig, till och med hälsofarlig, information om alternativa behandlingsformer för sjukdomar. Det kräver att konsumenterna är vaksamma och medialäskunniga och litar på hälso- och sjukvårdsexperternas sakkunskap.

Fimea har ingripit i marknadsföringen av silvervatten

Fimea har ingripit i den marknadsföring som företag som tillverkar och säljer silvervattenprodukter har bedrivit i Finland, för produkterna har marknadsförts med medicinska påståenden. Medicinska påståenden får framföras endast om läkemedelspreparat. På basis av läkemedelslagen får silvervatten inte rekommenderas för medicinskt bruk.

– Silvervatten är inget läkemedel och får inte marknadsföras som läkemedel. Medicinska påståenden ska alltid bygga på vetenskapligt tillförlitlig forskning, preciserar Ruokoniemi.

Fimea har gett anvisningar till företag som marknadsför silvervatten att ändra på sin marknadsföring. Utöver att ge anvisningar kan läkemedelsövervakningsmyndigheten också ta till kraftigare medel.

– Om till exempel folkhälsan är hotad på något sätt, ger läkemedelslagen Fimea befogenhet att klassificera icke-medicinska preparat som läkemedel, om det framläggs medicinska påståenden om dem.

– Då kan vi totalförbjuda marknadsföring och försäljning av produkterna. Ofta räcker det ändå med att myndigheten ger anvisningar, och företaget ändrar marknadsföringen av produkten så att den följer lagstiftningen.

Fimea följer med marknadsföringen på internet och om det finns olagliga påståenden på en webbplats inleder Fimea klassificeringen av preparaten – vid behov omedelbart.

Kolloidalt silver är inte tillåtet i livsmedel

Produkter med silvervatten får inte heller marknadsföras som livsmedel. Enligt Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) finns det inte heltäckande bevis för att kolloidalt silver är säkert att använda som livsmedel.

Europeiska kommissionens förordning (1170/2009) föreskriver vilka vitaminer och mineralämnen som får tillsättas i livsmedel (även kosttillskott) och i vilken form. Endast de vitaminer och mineralämnen som anges i bilaga I får användas och endast i de former som anges i bilaga II.

– Silver finns inte i någon form på listan över tillåtna mineralämnen, så kolloidalt silver är inte en tillåten ingrediens i livsmedel, berättat överinspektör **Päivi Levänti** på Evira.

– Silvervatten är inte ett livsmedel och ska absolut inte användas invärtes.

Medicin eller inte?

Produktklassificeringen är viktig, för beroende på klassificeringen omfattas preparaten av olika lagstiftning till exempel i fråga om import, försäljning, marknadsföring och distributionskanaler.

Då ett preparat klassas som läkemedel innebär det att dess verkningar och framställningssätt har bedömts på det sätt som avses i läkemedelslagen.

Om en produkt marknadsförs med medicinska påståenden om att den kan bota, förebygga eller lindra en sjukdom, ska den utifrån framställningssättet anses vara ett läkemedel. Om en produkt verkar i människo- eller djurkroppen på det sätt som avses i läkemedelslagen, ska den utifrån verkningarna anses vara ett läkemedel. Störst inverkan på klassificeringen har bruksanvisningen på förpackningen, företagets reklam och de eventuella risker produkten kan medföra.

Myndighetens mål är att trygga befolkningens hälsa

Fimeas uppgift är att övervaka och utveckla läkemedelsbranschen och främja förnuftig användning av läkemedel för att trygga befolkningens hälsa. Därtill

förmedlar Fimea tillförlitlig information om läkemedel både till medborgarna och till dem som arbetar inom hälso- och sjukvården.

– För att garantera medborgarnas säkerhet deltar vi vid behov i den allmänna debatten i samarbete med andra myndigheter också inom andra teman som angränsar till vår tillsynssektor, berättar Ruokoniemi.

Riitta Vuorela

Riitta Vuorela
Informatör
Fimea

MER OM ÄMNET